

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Навчально-науковий інститут бізнес-технологій «УАБС»
Кафедра фінансів, банківської справи та страхування

Кириченко Анастасія Валеріївна

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ТА АНАЛІЗУ АКТИВІВ
ПІДПРИЄМСТВА

072 Фінанси, банківська справа та страхування

Студентки IV курсу А. В. Кириченко
групи ФС-61а

Подається на здобуття освітнього ступеня бакалавр

Кваліфікаційна робота бакалавра містить результати власних досліджень.
Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на
відповідне джерело _____ А. В. Кириченко

Керівник: к.е.н. , доцент _____ Н. Г. Пігуль

Суми 2020

АНОТАЦІЯ
кваліфікаційної роботи бакалавра
на тему: «ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ТА АНАЛІЗУ АКТИВІВ
ПІДПРИЄМСТВА»

студентки Кириченко Анастасії Валеріївни

На сьогоднішній день важливу роль відіграє вміння формувати та використовувати активи підприємства, адже від цього залежить ефективний розвиток виробництва, отримання максимального прибутку і підвищення конкурентоспроможності підприємства. Для досягнення найкращих результатів діяльності підприємства, необхідно відстежувати і аналізувати динаміку використання активів і вдосконалювати систему планування на підприємстві. Все це зумовлює актуальність проведення аналізу активів і підвищує роль такого аналізу в економічному процесі.

Метою дипломної роботи є дослідження теоретичних і практичних аспектів формування та аналізу активів підприємства.

Об'єктом даної роботи є фінансові відносини, що виникають в процесі формування і аналізу активів ПрАТ «АВК».

Предметом даного дослідження є активи підприємства ПрАТ «АВК».

У даній дипломній роботі досліджено та узагальнено теоретичні підходи до визначення поняття активи підприємства; здійснено класифікацію активів підприємства. Було здійснено оцінку фінансово-господарської діяльності ПрАТ «АВК», а також проведено аналіз складу, структури та показників ефективності використання активів підприємства.

Ключові слова: активи, оборотні активи, необоротні активи, аналіз активів підприємства.

Основний зміст кваліфікаційної роботи викладено на 38 сторінках, з яких список використаних джерел із 40 найменувань. Робота містить 11 таблиць, 6 рисунків, а також 8 додатків.

Рік захисту роботи – 2020 рік

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Навчально-науковий інститут бізнес-технологій «УАБС»
Кафедра фінансів, банківської справи та страхування

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач кафедри

(науковий ступінь, учене звання)

(підпис)

(ініціали, прізвище)

«__» _____ 20__ р.

ЗАВДАННЯ ДЛЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ БАКАЛАВРА
за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

студентки 4 курсу групи ФС-61а

Кириченко Анастасії Валеріївни

1. Тема роботи: «Особливості формування та аналізу активів підприємства» затверджена наказом по СумДУ № 0549-III від «30» квітня 2020 року.
2. Термін подання студентом закінченої роботи « » червня 2020 року.
3. Мета кваліфікаційної роботи – дослідження теоретичних і практичних основ формування та активів підприємства.
4. Об'єкт дослідження: є фінансові відносини, що виникають в процесі формування і аналізу активів ПрАТ «АВК».
5. Предмет дослідження: активи підприємства ПрАТ «АВК»
6. Кваліфікаційна робота виконується на матеріалах ПрАТ «АВК».
7. Орієнтовний план кваліфікаційної роботи, терміни подання розділів керівникові та зміст завдань для виконання поставленої мети.

№ пор.	Назва розділу	Термін подання
1.	Подання на перевірку теоретичної частини кваліфікаційної роботи	до 22.05.2020
2.	Подання керівнику на перевірку аналітичної частини кваліфікаційної роботи	до 29.05.2020

Зміст завдань для виконання поставленої мети кваліфікаційної роботи бакалавра:

визначити сутність поняття активи підприємства, надати їх класифікацію та визначити основні етапи формування; дослідити теоретичні аспекти аналізу активів підприємства; надати характеристику фінансово-господарської діяльності ПрАТ «АВК»; здійснити аналіз фінансового стану ПрАТ «АВК»; проаналізувати склад, структуру та показники ефективності використання активів підприємства; визначити шляхи покращення формування активів підприємства.

8. Консультації щодо виконання роботи:

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		Завдан-ня видав	завдання прийняв
1			
2			
3			

9. Дата видачі завдання: «24» березня 2020 року

Керівник кваліфікаційної роботи _____

Н.Г. Пігуль

Завдання до виконання одержав _____

А.В. Кириченко

ЗМІСТ

Вступ	6
1 Активи підприємства: сутність, класифікація та особливості формування.....	8
2 Основні засади аналізу активів підприємства.....	14
3 Загальна фінансово-господарська характеристика господарської діяльності підприємства ПрАТ «АВК».....	16
4 Аналіз складу, структури та показників ефективності формування активів підприємства.....	27
5 Факторний аналіз як основа прийняття управлінських рішень на підприємстві.....	36
Висновки.....	41
Список використаної літератури.....	44
Додаток А Тракткування поняття «активи» підприємства.....	48
Додаток Б Показники, які характеризують активи підприємства.....	49
Додаток В Формули розрахунку показників, які характеризують рентабельність активів.....	51
Додаток Г Звітність ПрАТ «АВК» за 2014 – 2018 рр.....	52
Додаток Д Абсолютні показники фінансової стійкості підприємства....	56
Додаток Е Аналітичне групування статей активу балансу ПрАТ «АВК»	57
Додаток Ж Структура поточної дебіторської заборгованості ПрАТ «АВК».....	58
Додаток З Результати факторного аналізу підприємства.....	59

ВСТУП

В сучасних економічних умовах важливу роль відіграє вміння формувати та використовувати активи підприємства, адже від цього залежить ефективний розвиток виробництва, отримання максимального прибутку і підвищення конкурентоспроможності підприємства. Для досягнення найкращих результатів діяльності підприємства, необхідно відстежувати і аналізувати динаміку використання активів і вдосконалювати систему планування на підприємстві. Все це зумовлює актуальність проведення аналізу активів і підвищує роль такого аналізу в економічному процесі.

Метою дипломної роботи є дослідження теоретичних і практичних аспектів формування та аналізу активів підприємства.

Для досягнення поставленої мети необхідно вирішити наступні завдання:

- визначити сутність поняття активи підприємства, надати їх класифікацію та основні етапи формування;
- дослідити теоретичні аспекти аналізу активів підприємства;
- надати характеристику фінансово-господарської діяльності ПрАТ «АВК»;
- здійснити аналіз фінансового стану ПрАТ «АВК»;
- проаналізувати склад, структуру та показники ефективності використання активів підприємства;
- визначити шляхів покращення формування активів підприємства

Об'єктом даної роботи є фінансові відносини, що виникають при формуванні і аналізу активів ПрАТ «АВК».

Предметом даного дослідження є активи підприємства ПрАТ «АВК».

При написанні дипломної роботи використовувалися наступні методи дослідження: метод горизонтального та вертикального аналізу, статистичний та аналітичний методи, табличний та графічний.

Під час написання кваліфікаційної роботи були використані навчальні посібники, статті періодичних видань та інші літературні джерела.

Ключові слова: активи, оборотні активи, необоротні активи, аналіз активів підприємства.

1. Активи підприємства: сутність, класифікація та особливості формування

Матеріальною основою кожного підприємства виступає майно, яке у свою чергу йому може належати по праву власності. Усе майно, що є на балансі будь-якого підприємства, має назву активи підприємства.

Значення поняття «активи» набагато ширше за поняття «товар» та «майно» та може включати дані поняття до свого складу.

Багато зарубіжних та вітчизняних вчених зробили досить вагомий внесок саме у дослідження концепції визначення активів підприємства: їх економічний зміст, порядок їх викладення, класифікація та оцінка.

У вітчизняних та зарубіжних наукових працях існують різні підходи до визначення поняття «активи» (Додаток А).

Автори С.В. Рижіков та В.Г. Золотогоров у свої наукових працях зазначають, що активи – це право на власність. Такої самої думки дотримується Р. Кох.

Автори В.М. Суторміна, В.М. Федоров, Н.С. Рязанов, А.Ю. Редько, В.А. Новіков, В.В. Григорьев, І.М. Островкін зазначають, що активи це майнові ресурси підприємства.

Виходячи з всього вище наведеного, ми вважаємо, що активи – це майнові ресурси, що є у розпорядженні суб'єкта господарювання, які беруть участь, безпосередньо, у господарському процесі та дають можливість отримати певну економічну вигоду в майбутньому.

Для реалізації господарської діяльності будь-яке підприємство зобов'язане мати певне майно, яке належить йому на правах власності. Все майно, що належить підприємству і відображене в його балансі.

Активи будь-якого підприємства включають в себе ряд специфічних характеристик:

- це певні економічні ресурси підприємства у різних свої проявах, які

у свою чергу використовуються в контексті господарської діяльності;

- це вартість нерухомості підприємства, яка формується за рахунок вкладеного в них капіталу. Капітал, який вкладений в бізнес, приймає форму корпоративних активів;

- це вартість нерухомості, яка має детерміністичну цінність. Іншими словами, активи підприємства можна розцінювати не лише як певну цінність для бізнесу, але і як цінність, яку можна виміряти. В даному випадку оцінка різноманітних видів активів може проводитися відповідно до різних методів, які у свою чергу, є дозволені чинним законодавством, а також врегульовані відповідними положеннями НП (С) БО;

- активи включають в себе лише економічні ресурси, які повністю контролюються компанією;

- активи є важливим економічним ресурсом, що приносить дохід. Здатність одержувати дохід від операційної або інвестиційної діяльності є чи не найбільш важливою ознакою активів бізнесу;

- активи відповідного підприємства, що приймають участь у господарській діяльності, знаходяться в постійній ротації.

При виконанні певної господарської діяльності для підприємства доступні різні види товарів в матеріальній і нематеріальній формі. Залежно від економічного змісту активи підприємства розділяються на необоротні та оборотні активи.

Необоротні активи – це сукупність матеріальних і фінансових ресурсів, які застосовуються в його діяльності у своєму природному стані протягом досить тривалого періоду (більше року) і які мають значну цінність від окремого об'єкта, а також довгострокове розпорядження майном у підприємницькій діяльності інших осіб.

Оборотні активи – необмежені грошові кошти та їх еквіваленти, також інші активи, які призначені для продажу або споживання на протязі операційного циклу. Значну частину оборотних активів компаній складають запаси.

Щоб забезпечити ефективну роботу підприємства у майбутньому, необхідно визначити процес формування його активів.

Основна мета формування активів підприємства є забезпечення оптимальності складу та структури активів суб'єкта господарювання, які можуть бути найбільш ефективно задіяні в процесі функціонування активів.

Для забезпечення ефективної діяльності підприємства в майбутньому, процес формування його активів повинен носити цілеспрямований характер.

Процес побудови активів підприємства заснований принципах, що наведено на рисунку 1.1.

Рисунок 1.1 – Принципи формування активів підприємства

У процесі формування і використання активів підприємству необхідно вирішити такі завдання:

- провести аналіз обсягу і складу активів, які є необхідними для стабільного економічного розвитку;
- задовольнити максимальну прибутковість активів, беручи до уваги ступень можливого ризику, який у свою чергу пов'язаний з фінансовою діяльністю підприємства;
- провести максимальне зменшення фінансового ризику використання активів враховуючи значний рівень прибутковості.

Основні етапи процесу формування активів підприємства та їх зв'язок між собою наведені на рисунку 1.2.

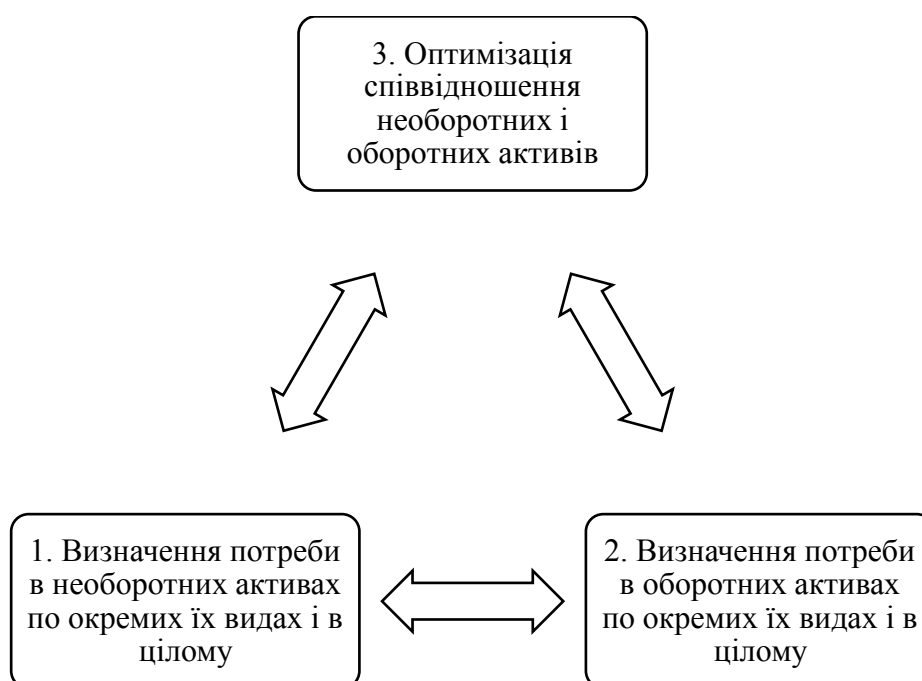

Рисунок 1.2 – Етапи процесу формування активів підприємства та їх зв'язок між собою

Кожне підприємство має активи, які воно отримує з відповідних джерел. Джерела володіння майна, яке належить підприємству діляться на два типи: власний капітал (внески засновників, прибуток, резерви, фонди, гранти і т. д.) і зобов'язання (позикові кошти – кредити, кредиторська заборгованість і т. д.).

Активи підприємства класифікуються певним чином, тобто формуються у відповідності з різними характеристиками цих економічних ресурсів (рис.1.3).

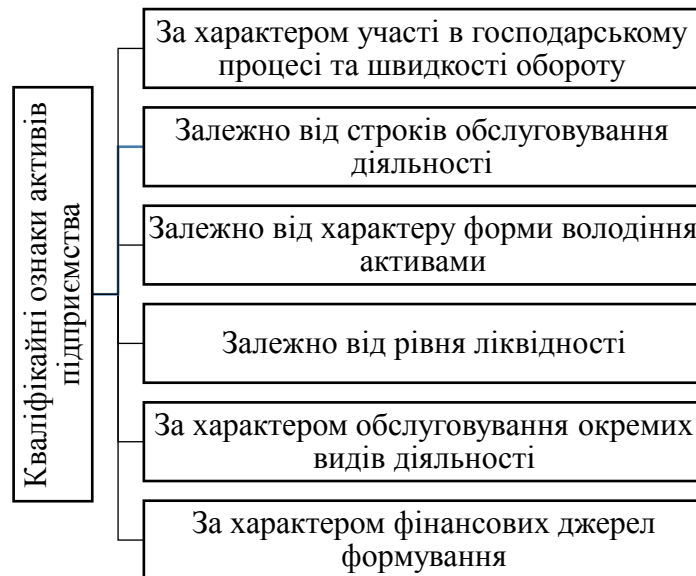

Рисунок 1.3 – Класифікаційні ознаки активів підприємства

На основі ознак, перерахованих на рисунку 1.3, активи будь-якого підприємства також можуть розподілятися наступним чином:

- за характером участі в економічному процесі і швидкості обороту:

- 1) необоротні активи: основні засоби, незавершене виробництво, нематеріальні активи, довгострокові фінансові вкладення, інвестиційні активи, відстрочені податкові активи, довгострокові біологічні активи, довгострокова дебіторська заборгованість та інші необоротні активи;

- 2) оборотні активи: запаси, поточні біологічні активи, гроші та їх еквіваленти, дебіторська заборгованість, поточні фінансові вкладення, інші оборотні активи.

- в залежності від термінів експлуатації підприємства: короткострокові і довгострокові;

- в залежності від рівня ліквідності:

1) абсолютно ліквідні активи – характеризують вартість нерухомості підприємства, яка не вимагає продажу і є готовим до використання засобом платежу;

2) дуже ліквідні активи – визначають групу вартості нерухомості компанії, яка може бути швидко конвертована в грошові кошти без істотної втрати її поточної вартості з метою забезпечення своєчасних платежів за поточними зобов'язаннями;

3) середньо ліквідні активи – характеризують групу об'єктів нерухомості підприємства, які можуть бути конвертовані в грошові кошти без істотної втрати своєї поточної ринкової вартості протягом періоду від одного до шести місяців;

4) активи з низькою ліквідністю – являють собою об'єкти нерухомості певного підприємства, які можна без перешкод конвертувати в грошові кошти без втрати на те їх поточної вартості протягом досить тривалого періоду;

5) неліквідні активи – представляють собою певне відображення в бухгалтерському балансі певних видів вартості нерухомості підприємства, які у свою чергу, не можуть бути продані незалежно самі по собі (вони можуть бути продані тільки як частина інтегрованого комплексу нерухомості);

– в залежності від характеру послуги;

1) операційні активи: безпосередньо використовувані в комерційній та виробничій діяльності підприємства з метою отримання прибутку від операційної діяльності;

2) інвестиційні активи: сукупність вартості нерухомості підприємства, яка безпосередньо пов'язана із його інвестиційною діяльністю. Дана категорія активів включає в себе: незавершене виробництво, довгострокові фінансові вкладення, поточні вкладення підприємства, які пов'язані із фінансовою діяльністю.

– активи, що залежать від характеру їх обслуговування:

1) операційні активи: без будь-якої допомоги використовуються в комерційній та виробничій діяльності;

2) орендовані активи: сукупність основних напрямків діяльності, що пов'язані з економікою та складом активів підприємства, включають: незавершені капітальні вкладення, довгострокові фінансові вкладення, фінансові потоки.

Грунтуючись на проведеному дослідженні, варто зазначити, що активи є основою формування майнової бази підприємства та беруть участь у виробничому процесі, що і забезпечує подальшу діяльність суб'єкта господарювання.

2. Основні засади аналізу активів підприємства

Наявність матеріальних активів є необхідною умовою для функціонування підприємства, і тому дуже важливим є аналіз доступності і ефективності їх використання. Наявність у підприємства достатнього обсягу активів, за умови, що вони використовуються ефективно, свідчить про правильну організацію роботи на підприємстві, і це позитивно впливає на ефективність його функціонування.

В сучасних економічних умовах зростає значимість аналізу доступності, переміщення і ефективного використання активів підприємства.

Один із головних етапів в характеристиці фінансово-господарської діяльності підприємства є аналіз його активів, який полягає в оцінці певних змін, що сталися в складі і структурі майна підприємства. Характеристика якісних змін в структурі відповідного майна підприємства і джерел його фінансування можуть бути отримані шляхом вертикального і горизонтального аналізу бухгалтерського балансу.

Вертикальний аналіз вказує на зміни в структурі активів підприємства, на той момент як горизонтальний вказує на беззаперечні та умовні зміни для будь-якого активу. Етапи проведення аналізу активів наведено на рисунку 2.1.

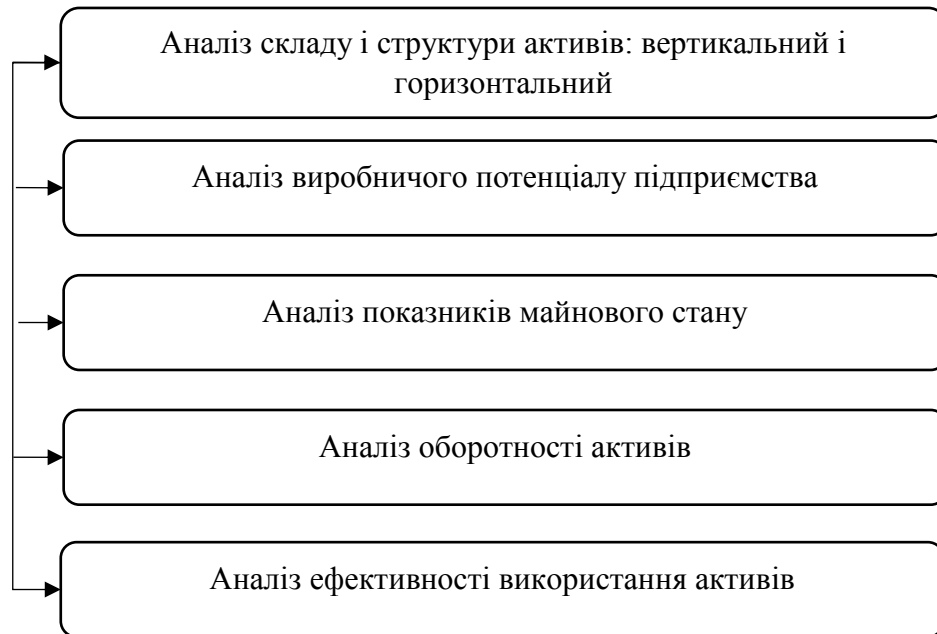

Рисунок 2.1 – Етапи аналізу активів підприємства

На першому етапі аналізу активів підприємства проводять розрахунок співвідношення оборотних та необоротних активів.

Залежно від сфери, в якій функціонує підприємство формується зв'язок між оборотними та необоротними активами. В тому випадку, якщо показник необоротних активів перевищує 40% необхідно розглянути структуру «важких» активів, тобто не мобільних, які свідчать про високі витрати підприємства та їх значну чутливість до змін доходу.

Наступним етапом є проведення аналізу активів підприємства, в процесі якого порівнюється зміни необоротних та оборотних активів.

Проведення аналізу виробничого потенціалу підприємства має на меті розкриття змін основних засобів, запасів та незавершеного виробництва, які проводяться на підставі розрахунку їх питомої ваги. У разі зростання даних

питомої ваги підприємства може йти мова про збільшення виробничих потужностей, а отже, розширення виробничої діяльності підприємства.

Одним з важливих етапів проведення аналізу активів підприємства є дослідження його основних фондів. Для даного аналізу розраховуються такі коефіцієнти як: коефіцієнт зносу основних засобів; коефіцієнт придатності основних засобів; фондоозброєність та фондovіддача, розрахунок який наведено в Додатку Б.

Для аналізу оборотних активів підприємства розраховуються наступні показники: оборотність запасів; оборотність загальної дебіторської заборгованості; період одного обороту активів; період одного обороту запасів; період одного обороту загальної дебіторської заборгованості; період операційного циклу та період фінансового циклу, та показники рентабельності, що характеризує прибуток, який отриманий активами підприємства. Розрахунок зазначених показників наведений в Додатку Б.

Показник, які характеризують рентабельність активів, а також формула їх розрахунків наведені в Додатку В.

Отже, проводити аналіз активів підприємства необхідно згідно обумовленої послідовності, яка починається аналізом структурних змін в активах та завершується аналізом віддачі їх застосування.

3. Загальна фінансово-господарська характеристика господарської діяльності підприємства ПрАТ «АВК»

Компанія «АВК» — один з найбільших українських виробників кондитерської продукції. «АВК» розпочала свою діяльність в 1991 році як постачальник какао-продуктів на кондитерські фабрики України. В 1996 році компанія «АВК» придбала Донецьку, а незабаром й Луганську та Мукачевську кондитерські фабрики, що дозволило виготовляти широкий

асортимент кондитерської продукції. Основні зусилля «АВК» зосереджує на розвитку брендової продукції, а у виробництві робить ставку на високоякісні, складні у виготовленні вироби (шоколадні комбіновані цукерки, екструзійні та борошністі вироби). Асортимент продукції налічує понад 300 найменувань. Серед них як давно відомі «радянські» цукерки («Гулівер», «Стріла», «Курочка Ряба»), так і нові продукти і бренди («Шедевр», «Крем-Суфле», «Жувіленд», «Королівський шарм», «Фрутта» та ін).

Сьогодні до складу «АВК» входять 4 кондитерських фабрики, які розташовані в Донецьку, Дніпрі, Луганську та Мукачеве.

На ринку України «АВК» - лідер категорії шоколадних виробів. Продукти під брендом «АВК» отримали визнання споживачів в Україні та Росії. Крім того, продукція компанії експортується до Казахстану, інших країн СНД та Європи.

Організаційна структура компанії «АВК» є лінійною. Суть лінійної структури організаційної структури полягає в тому, що вона дуже проста за своєю суттю: основним принципом побудови лінійної структури є вертикальна ієрархія, тобто підпорядкованість ланок управління знизу доверху.

Беручи до уваги фінансову звітність ПрАТ «АВК» за період 2014 – 2018 рр., яка безпосередньо наведена в додатку Г, проведемо аналіз ключових фінансових та економічних показників діяльності ПрАТ «АВК» та зробимо відповідні висновки відносно фінансового стану опираючись на розрахунки, які стосуються ліквідності підприємства, його фінансової стійкості, а також рентабельності.

Основні фінансово-економічні показники ПрАТ «АВК» за 2014 – 2018 рр. подані в таблиці 3.1.

Проаналізувавши дані, що зазначені в таблиці 3.1, ми можемо прийти до висновку, що за звітний період чистий дохід має динаміку до збільшення, адже з 2014 -2018 рр. сума чистого доходу збільшилася на 583110 тис. грн.,

або ж на 187,66%. Зростання даного показника підприємства може свідчити про збільшення обсягу проданої продукції.

Таблиця 3.1 – Основні фінансово-економічні показники ПрАТ «АВК» за 2014 – 2018 рр.

Показник	Рік					Відхилення (+/-) 2018 р. / 2014 р.	
	2014	2015	2016	2017	2018	тис.грн.	%
Чистий дохід від реалізації товару	310722	434188	822581	897388	893832	583110	187,66
Собівартість від реалізації продукції	287564	413277	753641	821691	821467	533903	185,66
Чистий прибуток	4410	578	202	330	42	-4368	-99,05
Необоротні активи	184374	189129	189021	199376	209009	24635	13,36
Оборотні активи	151151	244239	328224	373051	356709	205558	136,00
Власний капітал	182949	183597	184541	185590	186273	3324	1,82
Позиковий капітал	152576	249771	332704	386837	379145	226569	148,50
Валюта балансу	335525	433368	517245	572427	565718	230193	68,61

Якщо аналізувати собівартість від реалізованої продукції, протягом всього аналізованого періоду даний показник має тенденцію до зростання з 287564 тис. грн. у 2014 році до 821467 тис. грн. станом на 2018 рік, що в свою чергу, може свідчить про збільшення витрат підприємства на виробництво продукції.

Розмір чистого прибутку ПрАТ «АВК» протягом всього аналізованого періоду зменшується на 99,05% та станом на 2018 рік становить 42 тис. грн., що в свою чергу на 4368 тис. грн. менше за показник чистого прибутку у 2014 році. Загальний обсяг необоротних активів за весь період збільшився на 24635 тис. грн. або на 13,36%. Оборотні активи підприємства, а саме їх сума, значно перевищують суму необоротних активів, та становлять, станом на 2018 рік 356709 тис. грн., що на 205558 тис. грн. або ж на 136 % більше за значення даного показника у 2014 році.

Розмір власного капіталу протягом періоду 2014-2018 рр. збільшується, та у 2018 році сума цього показника на 3324 тис. грн. більше за суму

власного капіталу станом на 2014 рік. У відносному значення розмір власного капіталу становить 1,82%. Збільшення даного показника говорить нам про підвищення фінансової незалежності аналізованого підприємства. Позиковий капітал має тенденцію до зростання та на кінець 2018 року становить 379145 тис. грн., що на 226 569 тис. грн. більше за розмір позикового капіталу станом на 2014 рік. Збільшення позикового капіталу здебільшого означає збільшення позикового капіталу.

Протягом 2014 – 2017 рр. показник валюти балансу має тенденцію до зростання, на кінець 2018 року даний показник становить 565718 тис. грн., що в свою чергу більше на 230193 тис. грн. або на 68,61% за показник валюти балансу в період 2014 року. Відповідно, зростання даного показника може свідчити про збільшення активів досліджуваного підприємства.

Діяльність підприємства повинна бути ліквідною і платоспроможною, тобто підприємство зобов'язане погашати власний короткостроковий борг. Аналіз ліквідності має проводитися за допомогою двох напрямків: аналіз ліквідності рівноваги балансу та аналіз ліквідності підприємства.

Дослідження безпосередньо ліквідності бухгалтерського балансу зазвичай здійснюється за допомогою співставлення активів, які у свою чергу мають бути об'єднані в групи за ліквідністю, а також пасивів, які згруповані за категоріями терміну погашення (табл. 3., табл. 3.3)

Таблиця 3.2 – Класифікація активів за ліквідністю ПрАТ «АВК» за 2014 – 2018 рр.

Види активів	Рік					Відхилення (+/-) 2018 р/2014 р	
	2014	2015	2016	2017	2018	тис.грн.	%
Високоліквідні (A1)	3450	6409	10495	28554	25545	22095	640,43
Швидколіквідні (A2)	140785	191683	280380	304368	286027	145242	103,17
Повільноліквідні (A3)	6916	46147	37349	40129	45137	38221	552,65
Важколіквідні (A4)	184374	189129	189021	199376	209009	24635	13,36
Разом	335525	433368	517245	572427	565718	230193	68,61

Проаналізувавши дані, що наведені в таблиці 3.2 слід зазначити, що значення високоліквідних активів, протягом періоду 2014 – 2017 рр. мають тенденцію до зростання, та вже на кінець 2018 року сума даного показника знизилась на 3009 тис. грн, але разом з тим, дана сума є все ж таки вище значення даного показника станом на 2014 рік на 22095 тис. грн. або на 640,43 %. Збільшення протягом аналізованого періоду даного показника обумовлено, перш за все, зростанням грошових коштів та їх еквівалентів, які є на балансі досліджуваного підприємства. В період 2014 – 2018 рр. розмір швидко ліквідних активів збільшився на 145242 тис. грн. Збільшення зазначеного показника відбувається за рахунок зростання довгострокової дебіторської заборгованості за товари, роботи та послуги. Повільно ліквідні активи знаходяться в межах коливання протягом всього періоду, та вже на кінець 2018 року даний показник збільшився на 552,65% по відношенню до результату 2014 року. Таке, досить значне зростання аналізованого показника, може відбуватися за рахунок збільшення кількості запасів, що призначені на виробництво продукції, а також іншої дебіторської заборгованості. Зростання важко ліквідних активів на 24635 тис. грн. або ж на 13,36% у 2018 році в порівнянні з результатом 2014 року, здебільшого, є результатом збільшення суми необоротних активів у балансі підприємства, яке у свою чергу, збільшується за рахунок основних засобів.

Проведемо дослідження пасивів аналізованого підприємства за терміном погашення (таблиця 3.3).

Опираючись на дані таблиці 3.3 можна зробити наступні висновки: досить значну частину пасивів підприємства протягом всього аналізованого періоду складає четверта група пасивів балансу. На кінець 2018 року частка постійних зобов'язань становить 186273 тис. грн. витрат, що на 3324 тис. грн. або на 1,82% більше за значення даного показника станом на 2014 рік. Розмір найбільш термінових пасивів мають динаміку зростання протягом всього періоду аналізу та на кінець 2018 року сума даного показника становила 21362 тис. грн., що на 293,05% за значення показника станом на 2014 рік.

Таке збільшення може здійснюватися через значний розмір приросту заборгованості підприємства перед своїми кредиторами та іншої поточної заборгованості, що зазначається в балансі ПрАТ «АВК».

Таблиця 3.3 – Перелік пасивів ПрАТ «АВК» за терміном погашення за 2014 – 2018 рр., тис. грн.

Пасив	Рік					Відхилення (+/-) 2018р./2014р.	
	2014	2015	2016	2017	2018	тис.грн.	%
Найбільш термінові (П1)	5435	14873	13765	19363	21362	15927	293,05
Короткострокові (П2)	139257	227055	311889	299335	289721	150464	108,05
Довгострокові (П3)	7884	7843	7050	68139	68062	60178	763,29
Постійні (П4)	182949	183597	184541	185590	186273	3324	1,82
Разом	335525	433368	517245	572427	565418	229893	68,52

На кінець 2018 року сума короткострокових активів складає 289721 тис. грн., що на 150464 тис. грн. або на 108,05% більше за суму даного показника 2014 року. Таке зростання обумовлене збільшенням кредиторської заборгованості за товари, роботи та послуги аналізованого підприємства.

У свою чергу, досить значну роль у структурі пасивів підприємства займають довгострокові пасиви. Розмір зазначеного показника на кінець 2018 року становить 68062 тис. грн., що на 60178 тис. грн. або на 763,29% більше за показник 2014 року.

Наступним етапом нашого дослідження є аналіз покриття своїх зобов'язань підприємства активами та оцінка ліквідності балансу ПрАТ «АВК».

Зіставлення активів і пасивів за групами (табл. 3.2 та табл. 3.3) вказує на те, що баланс підприємства за звітний період не був стовідсотково ліквідним.

У підприємства виникають проблеми з ліквідністю та платоспроможністю, що проявляється в недостатності високоліквідних активів для покриття поточних зобов'язань за досліджуваний періоду.

Для більш детального аналізу ліквідності підприємства враховуючи відносні показники, проведемо дослідження відносних показників, які наведені в таблиці 3.4.

Таблиця 3.4 – Аналіз показників ліквідності ПрАТ «АВК» за 2014 – 2018 рр.

Показники	Рік					Відхилення (+/-) 2018 р. / 2014 р.
	2014	2015	2016	2017	2018	2018/2014
Коефіцієнт покриття	1,04	1,01	1,01	1,17	1,15	0,102
Коефіцієнт швидкої ліквідності	1,03	0,99	0,98	1,14	1,10	0,065
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,02	0,03	0,03	0,09	0,08	0,058

Беручи до уваги дані, які зазначені в таблиці 3.4, ми зробити висновок, що коефіцієнт покриття протягом 2014 – 2016 років зменшувався зі значення 1,04 до значення 1,01, що в свою чергу, може свідчити про те, що аналізоване підприємство протягом зазначеного періоду втрачає свою здатність покривати власні поточні зобов'язання. Однак, станом на 2017 – 2018 рр. коефіцієнт покриття збільшився та на кінець 2018 року становив 1,15, що на 0,024 п. менше за значення даного показника в 2017 році, але на 0,102 п. більше за значення показника на початок аналізованого періоду. Зростання досліджуваного коефіцієнта може свідчити про збільшення показника ліквідності підприємства загалом.

Аналізуючи коефіцієнт швидкої ліквідності можна зазначити наступне: станом на кінець 2018 року значення даного показника становить 1,10, і це свою чергу означає те, що підприємство може повністю погасити власні поточні зобов'язання за рахунок коштів, отриманих від своєчасного врегулювання ситуації підприємства з боржниками.

Беручи до уваги коефіцієнт абсолютної ліквідності можна дійти наступних висновків: протягом всього аналізованого періоду даний показник зовсім не відповідає нормі (0,25-0,3), що може свідчити про дуже низький рівень абсолютної ліквідності. Таким чином, на кінець 2018 року ПрАТ «АВК» здатен погасити тільки 8 % наявних зобов'язань за рахунок власних коштів, що є в нього на балансі.

Наступним етапом дослідження фінансового стану ПрАТ «АВК» є проведення оцінки фінансової стійкості підприємства. Визначення типу фінансової стійкості досліджуваного підприємства наведено у додатку Д.

Таким чином, провівши відповідні розрахунки, що зазначені в таблиці Д.1, можна зробити висновок: протягом аналізованого періоду фінансова стійкість підприємства не зазнавала суттєвих змін. В період 2014 – 2018 рр. ПрАТ «АВК» має нормальний тип фінансової стійкості, опираючись на який, досліджуване підприємство майже не має власного оборотного капіталу для погашення вартості свої запасів та витрат. У свою чергу, фінансування даних показників підприємство ПрАТ «АВК» може проводити, використовуючи при цьому власні і довгострокові позикові джерела формування.

Далі проведемо аналіз відносних показників фінансової стійкості аналізованого підприємства (таблиця 3.5).

На підставі результатів проведених нами розрахунків, що наведені в таблиці 3.5, можемо відзначити те, що показник коефіцієнта автономії на кінець 2018 року має значення в 0,33., що на 0,22 п. менше результату даного показника на кінець 2014 року, що в свою чергу, може свідчити про зменшення одиниці власного капіталу підприємства в балансі. Нормативного значення аналізований показник набуває лише станом на 2014 рік. Починаючи з 2015 року значення коефіцієнту автономії знижується та протягом всього аналізованого періоду має тенденцію до зменшення. Така ситуація є досить негативною для підприємства, адже це веде за собою підвищення відповідних ризиків з фінансової точки зору, які у свою чергу, можуть бути зв'язані з запозиченням коштів у кредиторів.

Таблиця 3.5 – Відносні показники фінансової стійкості ПрАТ «АВК»
за 2014 – 2018 рр.

Показники	Рік					Відхилення (+/-) 2018р./2014р.
	2014	2015	2016	2017	2018	
Коефіцієнт автономії	0,55	0,42	0,36	0,32	0,33	-0,22
Коефіцієнт фінансування	0,83	1,36	1,80	2,08	2,04	1,21
Коефіцієнт покриття інвестицій	0,57	0,44	0,37	0,44	0,45	-0,12
Коефіцієнт довгострокового залучення позикових коштів	0,82	1,29	1,74	1,87	1,71	0,89
Коефіцієнт короткострокової заборгованості	0,95	0,97	0,98	0,82	0,82	-0,13
Коефіцієнт забезпеченості оборотних активів власними оборотними коштами	0,04	0,01	0,01	0,15	0,13	0,08
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	-0,01	-0,03	-0,02	-0,07	-0,12	-0,11

Показник коефіцієнта фінансування протягом всього аналізованого періоду 2014 – 2018 рр. збільшився на 1,21 п. та на кінець 2018 року становив 2,04. Зменшення значення показника коефіцієнта фінансування в 2018 році в порівнянні зі значенням даного показника станом на 2017 рік може свідчити про те, що аналізоване підприємство значно скоротило свою залежність від джерел фінансування, що надходять ззовні.

Протягом всього аналізованого періоду коефіцієнт покриття інвестицій знизився до 0,45. або на 0,12 п. в порівнянні з початком даного періоду. Даний факт свідчить про зменшення власного капіталу та довгострокових зобов'язань у складі загального капіталу підприємства.

У свою чергу, коефіцієнт довгострокового залучення позикових коштів за 2014 – 2018 рр. має тенденцію до зростання, а саме на 0,89 п., та на кінець 2018 року становить 1,71. Дана тенденція може свідчити про зростаючу залежність від позикових фінансових ресурсів досліджуваного

підприємства в перспективі. В період 2014 – 2018 рр. можна бачити скорочення коефіцієнта короткострокової заборгованості з 0,95. в 2014 році до 0,82. в 2018 році, або на 0,13 п. Таке скорочення вказує нам на зниження поточних зобов'язань підприємства в складі позикового капіталу.

Коефіцієнт забезпеченості оборотних активів власними оборотними засобами протягом всього аналізованого періоду коливається. В 2014 – 2018 рр. даний показник збільшився на 0,08 п., що може слугувати доказом зростання частки оборотного капіталу, який, у свою чергу, фінансується за рахунок власних коштів, що знаходяться на балансі підприємства.

Протягом 2018 року коефіцієнт маневреності власного капіталу склав 0,07, що на 0,05 п. більше за показник 2014 року та на 0,01 п. менше за показник 2017 року.

Здатність збільшення прибутку вважається загальною метою та основним завданням активів підприємства. Таким чином, проаналізуємо прибутковість досліджуваного нами підприємства за допомогою таблиці 3.6.

Таблиця 3.6 – Динаміка показників рентабельності підприємства ПрАТ «АВК» за 2014 – 2018 рр., %

Показники	Рік					Відхилення (+/-), %	
	2014	2015	2016	2017	2018	2018-2014	2018-2017
Рентабельність власного капіталу	2,41	0,31	0,11	0,18	0,02	-99,06	-87,32
Рентабельність продажів	1,42	0,13	0,02	0,04	0,005	-99,67	-87,22
Рентабельність продукції	1,53	0,14	0,03	0,04	0,01	-99,67	-87,27

Беручи до уваги результати розрахунків, що наведені в таблиці 3.6, необхідно зауважити той факт, що показник рентабельності власного капіталу досяг свого найбільшого погашення в 2014 році, що в свою чергу, може вказувати на найвищу ефективність використання власного капіталу ПрАТ «АВК» в даному році. Станом на 2018 рік значення аналізованого показника зменшився на 99,06 % по відношенню до результату розрахунків

2014 року, та становить 0,02 % або на 1 грн. особистих коштів підприємства припадає лише 0,02 грн. чистого заробітку.

Ознака чистої продуктивності продажів характеризує значення та результат чистого прибутку, який приносить 1 грн. чистого доходу, та станом на 2018 рік даний показник є меншим на 87,22 % за результат розрахунку в 2017 році та на 99,67 % за значення даного показника станом на початок аналізованого періоду.

Показник рентабельності продукції протягом періоду 2014 – 2018 рр. має тенденцію до зменшення результатів розрахунку. Так, на кінець 2018 року даний показник зменшився на 99,67% в порівнянні з показником 2014 року та на 87,27% в порівнянні з значенням даного показника станом на 2017 рік. Дана динаміка може вказувати нам на зниження чистої вигоди, що в свою чергу, припадає на 1 грн. витрат, що йдуть на виробництво продукції даного підприємства. Згідно всіх проведених нами розрахунків, ми можемо сказати, що всі показники рентабельності підприємства станом на 2018 рік значно зменшилися в порівнянні з початком аналізованого періоду.

Таким чином, базуючись на проведеному дослідженні, можна зробити висновок про те, що ПрАТ «АВК» має звичайний тип фінансової стійкості на кінець аналізованого періоду, для якого запаси та витрати фінансуються за допомогою власних засобів і тривалих джерел кредиту. Підприємство має досить достатній обсяг оборотних активів для покриття поточних зобов'язань і це свідчить про ліквідність товариства. Аналіз фінансової стійкості продемонстрував необхідну економічну незалежність підприємства та грошовий рівень власної автономії. Протягом аналізованого періоду досліджуване нами підприємство є досить прибутковим, але все таки, за період 2015 – 2018 рр. рентабельність ПрАТ «АВК» знизилась, тому керівництво підприємства зобов'язане звернути на це свою увагу і провести відповідні заходи.

4. Аналіз складу, структури та показників ефективності формування активів підприємства

Фінансовий потенціал підприємства знаходиться в залежності від складу та структури активів, так як операції з активами мають безпосередній вплив на кінцевий фінансовий результат. Безпосередня оцінка змін у фінансовій сфері діяльності підприємства проводиться на базі вертикального та горизонтального аналізу. Проаналізуємо склад та структуру активів, що належать підприємству та які наведені в Додатку Е.

Як видно з таблиці Е.1 динаміка активів ПрАТ «АВК» має тенденцію до зростання протягом всього аналізованого періоду на 230193 тис. грн. в порівнянні з 2014 роком, що може вказувати нам на розширення сфери діяльності досліджуваного підприємства. Дана ситуація зі збільшенням кількості активів на підприємстві зумовлена збільшенням необоротних активів на 24635 тис. грн., і збільшення обсягу оборотних активів на 205558 тис. грн. або на 13,36 % в порівнянні з початком аналізованого періоду.

Протягом 2014 – 2016 рр. в складі активів підприємства були відсутні незавершені капітальні інвестиції. Проте вже станом на 2018 рік даний показник становив 2321 тис. грн. Взагалі, зростання даного показника може свідчити про значний підйом інвестиційної роботи підприємства в будівництві, виробництві та відновленні необоротних активів, що були запроваджені на дату закриття балансу.

Основною частиною необоротних активів є основні засоби. Сума даного показника має тенденцію до зростання протягом всього аналізованого періоду. Так, станом на кінець 2018 року показник основних засобів складає 206650 тис. грн., що на 22339 тис. грн. більше за значення даного показника станом на 2014 рік, у відсотковому значенні частка основних засобів у складу балансу підприємства збільшилася на 12,16 % в порівнянні з початком

аналізованого періоду. Зростання основних засобів у майновому складі досліджуваного підприємства може вказувати нам про значне збільшення як матеріальної, так і технічної бази підприємства ПрАТ «АВК».

Станом на кінець 2018 року показник запасів підприємства становить 15495 тис. грн., що на 13630 тис. грн., або на 730,8 % більше за значення даного показника станом на 2014 рік.

Протягом всього аналізованого періоду показник дебіторської заборгованості коливався по роках. В період 2014 – 2017 рр. сума дебіторської заборгованості зростала, та вже в 2017 році досягла свого найбільшого значення 327599 тис. грн., що на 181763 тис. грн. більше за значення даного показника в 2014 році. Збільшення суми дебіторської заборгованості може свідчити про збільшення обсягу реалізації продукції, яка була відвантажена покупцю, але ще не оплачена. Та вже на кінець 2018 року даний показник знизився на 161506 тис. грн. або на 110,7% в порівнянні з початком аналізованого періоду та на 20257 тис. грн. в порівнянні з 2017 роком, що може свідчити про здійснення розрахунків за відвантажену продукцію контрагентами ПрАТ «АВК».

В період 2014 – 2018 рр. підприємство значно поліпшило власну платоспроможність. Доказом цього є те, що показник грошових коштів та їх еквівалентів збільшився в 2018 році на 22095 тис. грн. або на 640,4 % відносно даного показника станом на 2014 рік.

Для більш точної оцінки активів ПрАТ «АВК» слід провести дослідження структури та динаміки необоротних (рис. 4.1) та оборотних (рис. 4.2) активів.

Найбільшу частку в балансі досліджуваного підприємства займають оборотні активи. Їх частка зростає з кожним роком, та вже на кінець 2018 року становить 63,05%, що на 13,36 п. більше питомої ваги даного показника в 2014 році. Таке зростання свідчить про збільшення мобільності активів даного підприємства. Частка необоротних активів в 2018 році зменшується

на 13,36 п. в порівнянні з 2014 роком за рахунок збільшення питомої ваги оборотних активів.

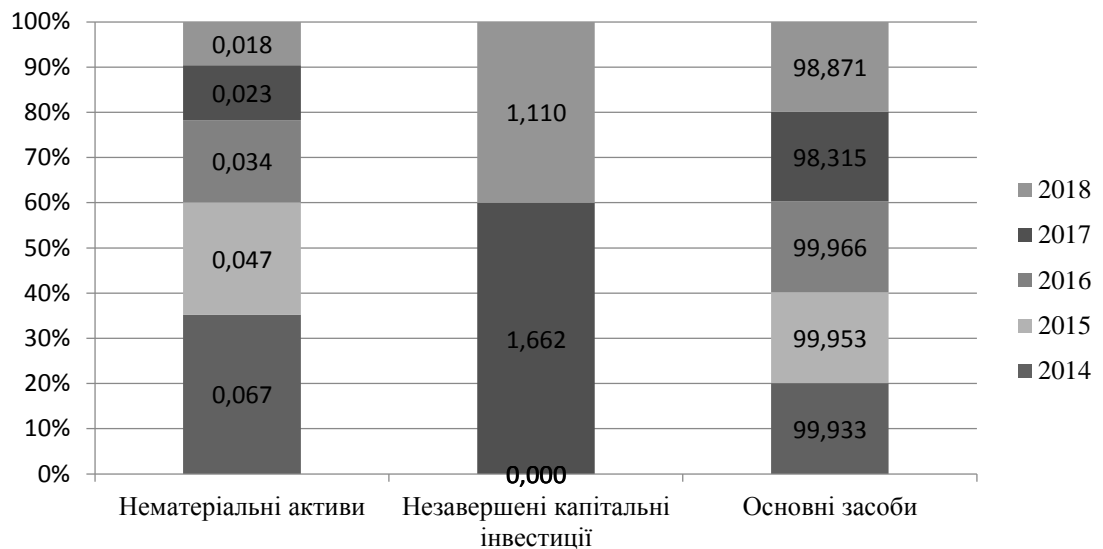

Рисунок 4.1 – Структура необоротних активів ПрАТ «АВК» за 2014 – 2018 рр., %

Виходячи з даних, зазначених на даному рисунку 4.1, найбільшу частину у структурі необоротних активів підприємства складають основні засоби. На протязі всього аналізованого періоду даний показник перевищує 98%.

Наступними по величині йдуть незавершені капітальні інвестиції. Враховуючи те, що 2014 – 2016 рр. даний показник був відсутній в складі балансу аналізованого підприємства, частка капітальних інвестицій зменшився з 1,6 % до 1,1 % по відношенню до 2017 року, але збільшився на 1,1% відносно значення показника станом на 2014 рік. Своєю найменшу питому вагу у складі необоротних активів складають нематеріальні активи, частка який зменшилась з 0,067 % в 2014 році до 0,018 % в 2018 році.

Дані на рисунку 4.2 свідчать нам про те, що більшу частку оборотних активів займає дебіторська заборгованість, яка за 2014 – 2018 рр. зменшилась з 96,48% до 86,16%.

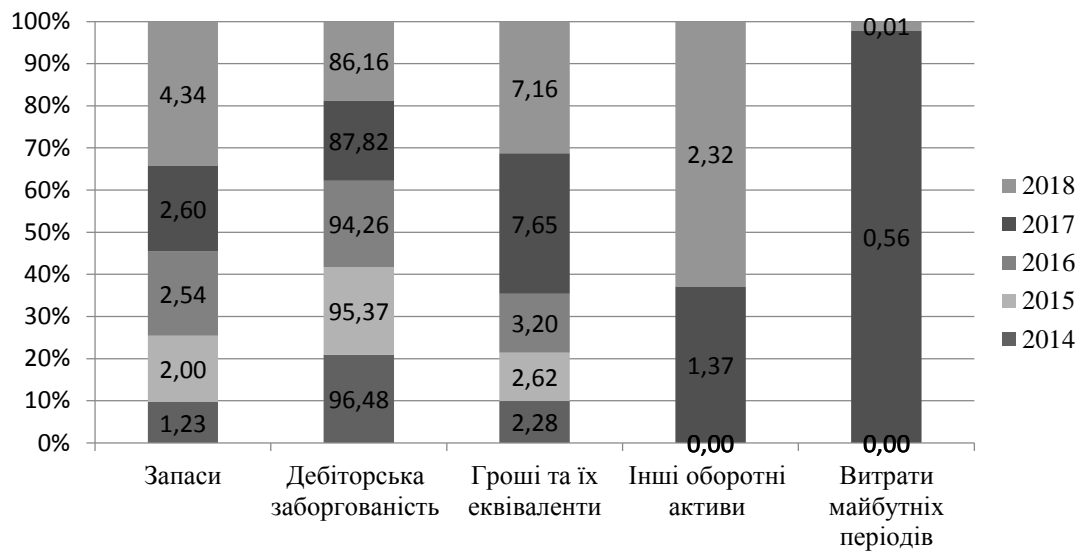

Рисунок 4.2 – Структура оборотних активів ПрАТ «АВК» за 2014 – 2018 рр., %

Наступним за величиною в структурі оборотних активів йде показник грошових коштів та їх еквівалентів. Так, станом на 2018 рік грошові кошти та їх еквіваленти становили 7,16%, що є меншим за значення аналізованого показника за 2017 рік на 0,49 п. та більшим на 4,88 п. за значення 2014 року. Така ситуація свідчить нам про те, що досліджуване підприємство є досить незалежним з фінансової точки зору. Протягом всього аналізованого періоду показник запасів підприємства підвищився з 1,23 % в 2014 році до 4,34 % в 2018 році. Зростання запасів свідчить про розширення діяльності підприємства ПрАТ «АВК». Інші оборотні активи в структурі збільшилися та вже на кінець 2018 року складали 2,32 %.

Останніми за величиною в структурі оборотних активів є витрати майбутніх періодів. Протягом 2014 – 2016 рр. дана стаття була відсутня у складі активів підприємства, та вже на кінець 2017 року сума витрат становила 0,56% структури оборотних активів. Станом на 2018 рік даний показник знизився на 0,55 п. та становить 0,01% складу активів підприємства.

Досить важливим показником в складі оборотних активів є дебіторська заборгованість, тому слід провести аналіз її складу та структури в Додатку Ж.

Згідно таблиці Ж.1 за 2014 – 2018 рр. спостерігається зростання загальної суми дебіторської заборгованості на 161506 тис. грн. та на кінець 2018 року складає 307342 тис. грн. Таке зростання відбувається за рахунок збільшення дебіторської заборгованості за товари, роботи, послуги на 145242 в 2018 році або на 103,17% в порівнянні зі значенням даного показника за 2014 рік, дебіторської заборгованості з бюджетом на 3 740 тис. грн. або на 300,88%, а також іншої поточної дебіторської заборгованості, що в свою чергу, збільшується на 863 тис. грн. або на 100,82% в порівнянні з 2014 роком. Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги займає найбільшу частину загальної дебіторської заборгованості, значення якої знаходить в межах коливання з 96,53% до 93,06%, що вказує на збільшення обсягів комерційних кредитів, що надаються.

Наступним етапом аналізу активів підприємства є оцінка відносних показників.

Одним із основних етапів проведення аналізу відносних показників є дослідження майнового стану аналізованого підприємства (таблиця 4.1).

Таблиця 4.1 – Структура та динаміка майнового стану ПрАТ «АВК» за 2014 – 2018 рр.

Показники	Роки					Відхилення (+/-)	
	2014	2015	2016	2017	2018	2018 р./ 2014 р.	2018 р./ 2017 р.
Коефіцієнт зносу основних засобів	0,13	0,20	0,27	0,32	0,36	0,24	0,04
Коефіцієнт придатності основних засобів	0,87	0,80	0,73	0,68	0,64	-0,24	-0,04
Фондоозброєність праці 1 працівника, грн.	916,40	708,86	451,25	416,98	414,68	-501,72	-2,30
Фондовіддача	1,60	2,33	4,35	4,66	4,44	2,84	-0,22

Як свідчать результати проведених нами розрахунків в таблиці 4.1, коефіцієнт зносу основних засобів маю тенденцію до зростання протягом аналізованого періоду. Станом на кінець 2018 року значення даного показника становила 0,36, що на 0,24 більше за показник 2014 року та на 0,04 більше значення аналізованого показника 2017 року. Таке зростання може свідчити про значне погіршення стану основних засобів у складі активів підприємства, але при цьому значення даного коефіцієнту відповідає нормативу.

У 2014 – 2018 рр. коефіцієнт придатності основних засобів має тенденцію до зменшення. Так, станом на 2018 рік даний показник становив 0,64, що на 0,24 менше за розрахунок даного показника за 2014 рік та на 0,04 менше за 2017 рік. Зниження коефіцієнту придатності основних засобів свідчить про зменшення частки, яку складає їх залишкова вартість від первісної вартості за даний період.

Протягом всього аналізованого періоду показник фондоозброєності праці на 1 працівника має тенденцію до зменшення, та вже станом на 2018 рік становить 414, 68 грн., що на 501,72 грн. менше результату розрахунку 2014 року, що в свою чергу свідчить про зменшення кількості основних засобів підприємства, що припадає на одного працівника. Загалом, протягом всього аналізованого періоду майновий стан підприємства зазнав досить негативних змін.

Наступним етапом аналізу є оцінка показників ділової активності ПрАТ «АВК», які в свою чергу відображає віддачу використання активів підприємства.

Виходячи з проведеного нами дослідження показників, зазначених в таблиці 4.2 можна зробити наступні висновки: показник оборотності активів протягом всього аналізованого періоду не мав чіткої тенденції. Так, в період 2014 – 2016 рр. даний показник з кожним наступним роком збільшується, та вже на кінець 2016 року становить 3,80, що в свою чергу, може свідчити про зростання оборотних якостей активів досліджуваного підприємства.

Починаючи з 2016 року й до кінця 2018 року даний показник має тенденцію до спаду, що свідчить про зменшення розміру чистого доходу підприємства, який припадає на 1 грн. активів. Проте станом на 2018 рік значення оборотності активів становить 1,57, який на 0,5 більше за показник 2014 року, і це є позитивною динамікою щодо активів підприємства.

Таблиця 4.2 – Динаміка показників ефективності окремих видів активів ПрАТ «АВК» за 2014 – 2018 рр.

Показники	Рік					Відхилення (+.-) 2018 р. / 2014 р.
	2014	2015	2016	2017	2018	
Тривалість одного обороту, дн.:						
- активів	330	318	94	218	229	-101
- запасів	2	4	3	3	6	4
-загальної дебіторської заборгованості	168	193	135	131	123	-45
Коефіцієнт оборотності:						
- активів	1,09	1,13	3,8	1,65	1,57	0,48
- запасів	166,61	88,83	98,62	92,5	57,69	-108,92
-загальної дебіторської заборгованості	2,13	1,86	2,66	2,74	2,91	0,78
Тривалість операційного циклу, дн.	171	197	139	135	130	-41
Тривалість фінансового циклу, дн.	8	6	1	20	18	10

Станом на кінець 2018 року коефіцієнт оборотності запасів складає 57,69, що на 108,9 менше за даний показник станом на 2014 рік. Таке зменшення показника свідчить про зниження ефективності виробництва

За 2014 -2018 рр. коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості на кінець 2018 року досяг значення 2,91, що власне на 0,8 більше, ніж у 2014 році та на 0,17 більше ніж у 2017 році, тобто можна зробити висновок, що відбулося покращення розрахункової та платіжної спроможності

контрагентів аналізованого підприємства, що веде за собою зниження терміну погашення заборгованості перед товариством.

Тривалість одного обороту активів досліджуваного підприємства коливалась по роках, та вже на кінець 2018 року становить 229 днів, що на 101 день менше тривалість обороту даного показника за 2014 рік. Термін обертання запасів підприємства станом на 2018 рік становить 6 днів, що на 4 дні більше за значення 2014 року. Підвищення даного показника протягом всього аналізованого періоду є негативною тенденцією. Строк обертання загальної дебіторської заборгованості за 2014 – 2018 рр. має тенденцію до зменшення, а саме з 168 днів в 2014 році до 123 днів в 2018 році. Зниження даного показника свідчить про те, що клієнти підприємства розраховуються по кредитах частіше.

Показник тривалості операційного циклу підприємства станом на 2018 рік становить 130 днів, що на 41 день менше за значення 2014 року, що може вказувати на скорочення часу, необхідного для виробництва і продажу деякої продукції. Тривалість фінансового циклу протягом всього досліджуваного періоду має досить не стабільну динаміку, та вже станом на 2018 рік становить 18 днів, що на 9 днів більше за тривалість циклу 2014 року та на 2 дня більше за тривалість даного показника 2017 року. Зниження показника говорить про зменшення періоду, протягом якого власний оборотний капітал підприємства генерує 1 оборот.

Наступними показниками, які слід проаналізувати з метою визначення ефективності формування активів підприємства є показники рентабельності, зазначені в таблиці 4.3.

З проведених нами розрахунків, які зазначені в таблиці 4.3, можна зробити висновок, що показник рентабельності сукупних активів протягом всього аналізованого періоду зменшився з 107,98% станом на 2014 рік до 63,29% станом на 2018 рік, що може свідчити про зниження розміру чистого прибутку, що припадає на 1 грн. активів підприємства.

Таблиця 4.3 – Показники рентабельності активів підприємства ПрАТ «АВК» за 2014 – 2018 рр., %

Показники	Рік					Відхилення (+/-) 2018 р./ 2014 р.
	2014	2015	2016	2017	2018	
Рентабельність сукупних активів	107,98	99,81	62,88	63,79	63,29	-44,69
Рентабельність основних засобів	59,30	43,54	22,97	21,84	23,12	-36,18
Рентабельність оборотних активів	48,65	56,25	39,90	41,57	39,91	-8,74

Станом на 2018 рік показник рентабельності основних засобів становить 23,12%, який знизився на 36,18 п. в порівнянні зі значенням даного показника станом на 2014 рік. Таке зниження рентабельності основних засобів може свідчити про зменшення суми чистого прибутку підприємства, що припадає на 1 грн. основних засобів. Отже, можна констатувати зниження ефективності використання основних засобів ПрАТ «АВК».

Протягом 2014 – 2018 рр. рентабельність оборотних активів коливалась по роках. Так, станом на кінець 2018 року значення даного показника становить 39,91%, що на 8,74 п. менше за показник 2014 року, що свідчить про зменшення суми чистого прибутку підприємства, який припадає на 1 грн. оборотних активів аналізованого ПрАТ «АВК».

Таким чином, ґрунтуючись на проведеному нами дослідженні, слід зазначити, що протягом всього аналізованого періоду приріст загального обсягу активів підприємства становить 230193 тис. грн., що є позитивною тенденцією. Передумовою такої ситуації стало збільшення необоротних активів на 24635 тис. грн. і оборотних активів – на 205558 тис. грн., або на

13,36%. У структурі балансу досліджуваного підприємства відсоткова частка оборотних активів збільшилася з 45,05% до 63,05%, що може свідчити про зростання мобільності структури активів підприємства.

5. Факторний аналіз як основа прийняття управлінських рішень на підприємстві

Регулярні зміни в зовнішньому середовищі визначають прийняття рішень, які стосуються всіх складових активів, зокрема оборотних активів, а також їх співвідношень, які мають позитивно впливати на безперервну роботу суб'єкта господарювання та задовольняти належний рівень платоспроможності та ліквідності підприємства. Процес формування активів має бути спрямований на забезпечення певних можливостей для підприємства щодо отримання додаткового прибутку від використання всіх складових активів.

Вагоме значення в процесі забезпечення безперервності і ритмічності функціонування підприємства належить оборотним коштам. Основа економічного та фінансового розвитку підприємства ПрАТ «АВК» полягає у раціональному використанні оборотних активів, враховуючи те, що частка оборотних активів є більшою у загальному обсязі активів. Слід зазначити, що як збільшення так і зменшення суми оборотних активів може привести до досить негативних наслідків для суб'єкта господарювання. Зменшення частки оборотних активів призводить до перебою виробничого процесу, а також фінансової нестабільності та втрати платоспроможності, що свідчить про зменшення загального обсягу виробництва, конкурентоспроможності та доходу підприємства. Збільшення обсягу оборотних активів свідчить про втрату прибутку підприємства, який можна одержати в результаті розширення виробництва.

Прибуток, який можна отримати в результаті використання оборотних активів визначається за допомогою показника рентабельності оборотних активів, отже доцільним є дослідження факторів, які впливають саме на цей показник. Для реалізації поставленої мети необхідно провести факторний аналіз показника рентабельності оборотних активів підприємства.

Проведемо факторний аналіз рентабельності оборотних активів підприємства та визначимо, які саме основні фактори мають значний вплив на результат показника рентабельності оборотних активів. Беручи за основу формулу Дюпона, ми можемо виокремити основні фактори, які впливають на показник: зміна прибутковості реалізованої продукції; зміна оборотності оборотних активів підприємства.

Для проведення аналізу факторів, які мають вплив на рентабельність оборотних активів були проаналізовані 2017 та 2018 роки. Вихідні дані для проведення аналізу факторів впливу на рентабельність оборотних активів ПрАТ «АВК» за 2017 – 2018 рр. зазначені в таблиці 5.1.

Таблиця 5.1 – Вихідні дані для проведення аналізу факторів впливу на рентабельність оборотних активів ПрАТ «АВК» за 2017 – 2018 рр.

Показник	Рік		Відхилення (+/-) 2018 р. / 2017 р.
	2017	2018	
Чистий дохід від реалізації продукції, тис.грн.	897388	893832	-3556
Прибуток, тис. грн.	330	42	-288
Середньорічна вартість оборотних активів, тис.грн., зокрема:	350638	364880	14242,5
запасів	9021	12598	3577
дебіторської заборгованості	318494	317471	-1023
грошей та їх еквівалентів	19524,5	27049,5	7525
інших оборотних активів	2555	6695,5	4140,5
Коефіцієнт рентабельності оборотних активів	41,57	39,91	-1,66
Коефіцієнт прибутковості реалізованої продукції	0,094	0,012	-0,083
Коефіцієнт оборотності оборотних активів	2,56	2,45	-0,110
Коефіцієнт оборотності запасів	31,88	32,80	0,928
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	2,818	2,815	-0,002

Коефіцієнт оборотності грошових коштів	45,96	33,04	-12,92
--	-------	-------	--------

Аналізуючи дані, зазначені в таблиці 5.1, необхідно дослідити вплив першочергових факторів на показник рентабельності оборотних активів підприємства:

1. зміна показника прибутковості реалізованої продукції:

$$-\frac{1,66}{-0,083 - 0,110} \times (-0,083) = -0,71$$

2. зміна показника оборотності оборотних активів:

$$-\frac{1,66}{-0,083 - 0,110} \times (-0,110) = -0,94$$

Проведемо перевірку розрахунку даного показника: $-0,71 - 0,94 = -1,66$

Наступним етапом проведемо розрахунки впливу другорядних факторів на показник оборотності оборотних активів:

- зміна доходу від реалізації продукції:

$$-\frac{0,110}{-3556 + 14242,5} \times (-3556) = 0,036$$

- зміна суми оборотних активів:

$$-\frac{0,110}{-3556 + 14242,5} \times 14242,5 = -0,15$$

Перевірка розрахунку даного показника: $0,036 - 0,15 = -0,110$

На показник суми оборотності активів підприємства вплинули наступні фактори зміни:

- зміна запасів:

$$\frac{14242,5}{3577 - 1023 + 7525 + 4140,5} \times 3577 = 3582,78$$

- зміна дебіторської заборгованості:

$$\frac{14242,5}{3577 - 1023 + 7525 + 4140,5} \times (-1023) = -1024,65$$

- зміна грошей та їх еквівалентів:

$$\frac{14242,5}{3577 - 1023 + 7525 + 4140,5} \times 7525 = 7537,17$$

- зміна інших оборотних коштів:

$$\frac{14242,5}{3577 - 1023 + 7525 + 4140,5} \times 4140,5 = 4147,19$$

Проводимо перевірку розрахунку змін даного показника: $3582,78 - 1024,65 + 7537,17 + 4147,19 = 14242,5$

Зміна показника прибутковості реалізованої продукції відбувається за рахунок наступних факторів:

- зміна прибутку від реалізації продукції:

$$-\frac{0,110}{-288 - 3556} \times (-288) = -0,008$$

- зміна доходу від реалізації продукції:

$$-\frac{0,110}{-288 - 3556} \times (-3556) = -0,101$$

Проведемо перевірку: $-0,008 - 0,101 = -0,109$

Результати проведеного нами факторного аналізу рентабельності оборотних активів ПрАТ «АВК» зазначено в додатку 3.

Таким чином, провівши факторний аналіз показників, які мають вплив на показники рентабельності оборотних активів ПрАТ «АВК», слід відзначити те, що негативний вплив на коефіцієнт рентабельності оборотних активів мав показник оборотності оборотних активів (- 1,66), що в свою чергу спричинило зменшення показника. Враховуючи зростання чистого доходу від реалізації продукції підприємства приріст становить 0,036 пункти, тоді як сума показника оборотних активів зменшилася на 0,15 пункти. Збільшення показника запасів – на 3582,78 тис. грн., грошей та їх еквівалентів – на 7537,17 тис. грн., показника інших оборотних активів – на 4147,19 тис. грн., а також зменшення показника дебіторської заборгованості – 1042,78 тис. грн., мають вплив на зміни показника суми оборотних активів. Зменшення показника рентабельності оборотних активів підприємства ПрАТ «АВК»

відбулося за рахунок скорочення коефіцієнту прибутковості реалізованої продукції на 0,71 пункти.

Отже, розглянута нами система розрахунку дає можливість більш точно зазначити вплив деяких факторів на зміну показника розрахунку, а також провести аналіз ефективності оборотних активів.

Найбільш значний вплив на показник рентабельності оборотних активів підприємства мав коефіцієнт оборотності оборотних активів. Саме тому, потрібно працювати на збільшення даного показника. Для пришвидшення оборотності оборотних активів підприємства ПрАТ «АВК» потрібно:

- за рахунок впровадження нових виробничих процесів та технологій необхідно зменшити тривалість виробничого циклу;
- проводити реалізацію продукції підприємства використовуючи передові способи;
- зменшити частину запасів, які мало застосовуються в діяльності підприємства;
- не дозволяти збільшенню або значних перепадів дебіторської заборгованості підприємства;
- поліпшити системи розрахунків, що існують між партнерами підприємства.

Всі зазначені вищенаведені заходи будуть сприяти підвищенню ефективності формування та використання оборотних активів підприємства.

ВИСНОВКИ

Матеріальною основою кожного підприємства виступає майно, яке належить суб'єкту господарювання за правом власності. Існують різні підходи до трактування сутності поняття «активи». Автори С.В. Рижіков та В.Г. Золотогоров у своїх наукових працях зазначають, що активи – це право на власність. Такої самої думки дотримується Р. Кох. Автори В.М. Суторміна, В.М. Федоров, Н.С. Рязанов, А.Ю. Редько, В.А. Новіков, В.В. Григор'єв, І.М. Островкін зазначають, що активи це майнові ресурси підприємства.

Виходячи з всього вище наведеного, ми вважаємо, що активи - це майнові ресурси, що є у розпорядженні суб'єкта господарювання, які беруть участь, безпосередньо, у господарському процесі та дають можливість отримати певну економічну вигоду в майбутньому.

Активи підприємства класифікуються за основними ознаками, а саме: за характером участі в господарському процесі; залежно від строків обслуговування діяльності; залежно від характеру форми володіння активами; залежно від рівня ліквідності; за характером обслуговування окремих видів діяльності; за характером фінансових джерел формування.

В кваліфікаційної роботи нами були зазначені та проаналізовані основні методи аналізу оборотних активів: горизонтальний та вертикальний, а також коефіцієнтний.

Дослідження практичної частини щодо формування, а також аналізу активів підприємства здійснювалося на основі даних ПрАТ «АВК», що є одним з великих та потужних виробників кондитерської продукції в Україні. На сьогоднішній день до складу акціонерного товариства входять 4 кондитерські фабрики, які зосередженні в Донецьку, Дніпрі, Луганську та Мукачеве.

Продукція торгової марки «АВК» отримали визнання в Україні та країнах СНД. Окрім того, компанія проводить експорт своєї продукції до Казахстану та до інших країн Європи.

Було проведено аналіз основних фінансових та економічних показників діяльності досліджуваного підприємства. Базуючись на проведеному дослідженні, можна зробити висновки про те, що ПрАТ «АВК» має звичайний тип фінансової стійкості на кінець аналізованого періоду, для якого запаси та витрати фінансуються за допомогою власних засобів і довгострокових кредитів. Підприємство має достатній обсяг оборотних активів для покриття поточних зобов'язань і це свідчить про ліквідність товариства. Аналіз фінансової стійкості продемонстрував необхідну економічну незалежність підприємства та грошовий рівень власної автономії. Протягом аналізованого періоду досліджуване нами підприємство є прибутковим, але все таки, за період 2015 – 2018 рр. рентабельність ПрАТ «АВК» знизилась, тому керівництво підприємства зобов'язане звернути на це свою увагу і провести відповідні заходи.

Динаміка активів ПрАТ «АВК» має тенденцію до зростання протягом всього аналізованого періоду на 230193 тис. грн., що свідчить нам про розширення діяльності підприємства. Дана ситуація зі збільшенням кількості активів на підприємстві зумовлена збільшенням необоротних активів на 24635 тис. грн., і збільшення обсягу оборотних активів на 205558 тис. грн. або на 13,36% в порівнянні з початком аналізованого періоду.

В період 2014 – 2018 рр. підприємство значно поліпшило власну платоспроможність. Доказом цього є те, що показник грошових коштів та їх еквівалентів збільшився в 2018 році на 22095 тис. грн. або на 640,4% відносно даного показника станом на 2014 рік.

З метою визначення ефективності формування активів підприємства нами були проаналізовані показники майнового стану, ділової активності та рентабельності. Розраховані показники свідчать, що підприємство має задовільний майновий стан, а також на ПрАТ «АВК» достатньо ефективно

використовують активи. При цьому можна констатувати зменшення рівня прибутковості активів, що пов'язано зі зменшенням розміру прибутку товариства. констатувати зниження ефективності використання основних засобів ПрАТ «АВК».

З метою покращення формування активів підприємства був проведений факторний аналіз рентабельності оборотних активів підприємства та визначені фактори, які позитивно та негативно впливають на досліджуєми показник.

Для покращення оборотності оборотних активів підприємства ПрАТ «АВК» нами були запропоновані можливі заходи, щоб збільшити ефективність формування та використання оборотних активів підприємства, а саме: зменшити частину запасів, які мало застосовуються в діяльності підприємства; поліпшити системи розрахунків, що існують між партнерами підприємства, не дозволяти збільшення дебіторської заборгованості підприємства тощо.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Алексєєв І. В. Поняття «оборотних активів» підприємства як економічної категорії / І. В. Алексєєва, О. І. Нич // Економічний простір. – 2010 – № 42 – С. 133–137.
2. Аранчій В. І. Фінанси підприємств : навч. посібник / В. І. Аранчій. – К. : ВД «Професіонал», 2007. – 304 с.
3. Берехтіна Л. О. Економічна сутність оборотного капіталу підприємства / Л. О. Берехтіна // Бізнес-навігатор. – 2009. – №1 (16) – С. 74–77
4. Бланк І. А. Управление активами / И. А Бланк. – К. : Ника-Центр, 2010. – 721 с.
5. Бланк І. О. Управління активами на капіталом підприємства / І. А. Бланк. – К. : Ніка-центр, Єльга, 2003. – 448 с
6. Богданова О. В. Економічна суть, класифікація та джерела формування оборотних активів / О. В. Богданова // Наукові праці Кіровоградського національного технічного університету. Економічні науки. – 2013. – Вип. 24. – С. 212–216.
7. Бондаренко О. С. Методологічні основи управління оборотними активами / О. С. Бондаренко // Інвестиції: практика і досвід. – 2008. – № 4. – С. 40–44.
8. Бреславцева Н.А., Ткач В.И., Кузьменко В.А. Балансоведение: Учебное пособие. – М.: Издательство Приор, 2001. – 160 с.
9. Брушко Г. В. Методологічні основи управління оборотними активами / Г. В. Брушко // Культура народів Причорномор'я. – 2010. – № 179. – С. 31–33.
10. Вакун О. В. Нова сутність нематеріальних активів в бухгалтерському обліку / О. В. Вакун // Сталий розвиток економіки. – 2011. – № 3. – С. 211–215.

11. Ващенко Н. В. Чинники формування та ефективності використання потенціалу оборотних активів підприємства / Н. В. Ващенко, Ю. І. Максимович // Інноваційна економіка. – 2013. – № 6. – С. 330–335.
12. Велкова І. Ю. Сучасні методики розрахунку показників ефективності використання оборотних активів підприємств АПК / І. Ю. Велкова // Вісник соціально-економічних досліджень . – 2013. – Вип. 1. – С. 46–51.
13. Гаценко-Колумбет О. П. Оборотні активи підприємства: проблеми теорії обліку / О. П. Гаценко-Колумбет // Вісник Житомирського державного технологічного університету. – 2013. – № 1. – С. 42–47. – (Серія : Економічні науки).
14. Горещька Л.Л. Активи в національних системах бухгалтерського обліку: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук: спец. 08.06.04 “Бухгалтерський облік, аналіз та аудит”/ Л.Л. Горещька. – Київ, 2003. – 20 с
15. Григорьев В. В. Оценка предприятий: имущественный поход / В. В. Григорьев, И. М. Островкин. – 2-е изд. – М. : Дело, 2000. – 221 с.
16. Єйбоженко О. Система управління оборотними активами підприємства / О. Ейбоженко, О. В. Люта // Молодіжний науковий вісник УАБС НБУ. – 2013 – № 5 – С. 230–239.
17. Золотогоров В. Г. Экономика: энциклопедический словарь / В. Г. Золотогоров. – 2-е изд., стер. – Минск : Книжный Дом, 2004. – 719 с.
18. Золотухін Є. В. Оцінка ефективності використання оборотних активів підприємств електротехнічної галузі / Є. В. Золотухін // Управління розвитком. – 2013. – № 18. – С. 72–75.
19. ЗУ «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.1999 № 996-XIV [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14>

20. Кох Ричард. Менеджмент и финансы от А до Я / перевод под. общ. ред. Ю. Н. Каптуревского; пер. В. Швецова . – СПб. : Питер, 1999. – 496 с.
21. Крутик А. Б. Основы финансовой деятельности предприятия : учеб. пособие / А. Б. Крутик, М. М. Хайкин. – 2-е изд., перераб., доп. – СПб. : Бизнес-пресса, 1999. – 448 с.
22. Кучеренко О. Управління оборотними активами промислових підприємств із застосуванням фінансових моделей / О. Кучеренко // Науковий вісник Одеського національного економічного університету. – 2014. – № 7. – С. 58–66
23. Кучірка М. В. Класифікація основних засобів / М. В. Кучірка // Ежеквартальный научно-практический журнал Академии экономических наук Украины. – 2011. – № 2 (35). – С. 320–326.
24. Ламанов С. В. Система завдань управління оборотним капіталом підприємства / С. В. Ламанов // Управління розвитком. – 2011. – №1 (98). – С. 155–158.
25. Момот Т. В. Конспект лекцій з дисципліни «Фінансовий аналіз» / Т. В. Момот. – Х. : ХНАМГ, 2010. – 183 с
26. Нашкерська Г. В. Фінансовий облік : навч. посіб. / Г. В. Нашкерська. – К. : Кондор, 2005. – 503 с.
27. Новиков В. А. Толковый словарь по рыночной экономике / В. А. Новиков – М. : Экономистъ, 2007. – 383 с.
28. Офіційний сайт ПрАТ «АВК». – Режим доступу: dnkf.avk.ua
29. Палій Б. В. Фінансовий аналіз і його особливості на підприємстві / Б. В. Палій. – К. : Основа, 2006. – 399 с.
30. Палій Б. В. Фінансовий аналіз і його особливості на підприємстві / Б. В. Палій. – К. : Основа, 2006. – 399 с.
31. Поддєрьогін А.М. Фінансовий менеджмент: Підручник / Кер. кол. авт. і наук. ред. проф. А. М. Поддєрьогін. — К.: КНЕУ, 2005. — 535 с.

32. Річна інформація ПрАТ «АВК» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://smida.gov.ua/db/emitent/00373882>.
33. Семейон В.С. Активи як облікова категорія: проблеми трактування / В.С. Семейон // Вісник ЖДТУ: Економічні науки. – 2008. – № 2 (44). – С. 146-155.
34. Стельмах Х. П. Класифікація основних засобів підприємств / Х. П. Стельмах, О. Є Кузьмін // Науковий вісник НЛТУ України. – 2010. – Вип. 20.14. – С. 263–267.
35. Суторміна В.М. Фінанси зарубіжних корпорацій : навч.-метод. посіб. / В. М. Суторміна, В. М. Федосов, В. М. Радзієвська, М. М. Свердан; Держ. вищ. навч. закл. "Київ. нац. екон. ун-т ім. В.Гетьмана". - 2-ге вид., доповн. і переробл. - К., 2008. - 218 с. - укр.
36. Урбан Н.М. Методика та організація оцінки активів в обліку і аудиті: автореф. Дис. канд. ек. Наук / Терноп. Акад. нар. госп. – Т., 2004. – 20 с.
37. Фінанси підприємств : підручник / А. М. Поддєрьогін, М. Д. Білик, Л. Д. Буряк та ін. ; За ред. А. М. Поддєрьогіна. – К. : КНЕУ, 2008. – 552 с
38. Фінансовий аналіз : навчальний посібник / за заг. ред. Школьник І.О. [І. О. Школьник, І. М. Боярко, О. В. Дейнека та ін.]. – К. : Центр учбової літератури, 2016. – 368 с.
39. Шелудько В. М. Фінансовий менеджмент : підручник / В. М. Шелудько ; Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. – 2-ге вид., стер. – К. : Знання, 2013. – 375 с.
40. Шурпенкова Р. Організація економічного аналізу оборотних коштів та визначення ефективності їх використання / Р. Шурпенкова, Г. Іваницька // Вісник Львівського національного аграрного університету. – 2012. – № 19 (1). – С. 301–307.